

SHACKLETON ÉS PARDO ÉVSZÁZADOS MENTŐEXPEDÍCIÓ

SZÖVEG: NAGY BALÁZS

A történet nagyobbik része viszonylag közismert: A „Boss”, vagyis az akkor már világhírű Ernest Shackleton a Brit Birodalmi Expedíció élén 1914-ben rendkívüli vállalkozásra

indult. A terv a sarkpont érintésével az Antarktisz teljes átszelése volt – két csapattal, ellentétes irányból. Ezt ugyan csak 40 évvel később a Brit Transzantarktisi Expedíció tudta végrehajtani (rész-

ben a szintén világhírű Sir Edmund Hillary vezetésével), ám Shackleton útja mégis az egyik legnevezetesebb, legheroikusabb eseményként került be a sarkvidék feltárásának történetébe. Ennek

PARDO NEVÉT VISELI

A CHILEI HADITENGERÉSZET ÚJ HAJÓOSZTÁLYÁNAK VEZÉRE. KISSÉ HATÉKONYABBAN SZELI A HULLÁMOKAT, MINT A NÉVADÓ – A MAGA KORÁBAN SEM DALIÁS – GŐZÖSE...

LUIS PARDO SZOBRA A FAGYOS TETTHELYEN, AZ ANTARKTISZI ELEFÁNT-SZIGETEN. SHACKLETON HÁTRAMARADT LEGÉNYSÉGE 4 HÓNAPIG VÁRT ITT A BOSS-RA. AKI AZTÁN PARDO RÉVÉN JUTHATOTT VISSZA EMBEREIHEZ

FOTÓ: ANDREW SHIVA

egy igen lényeges szeletét azonban sokkal kevesebben ismerik, és enélkül korántsem lett volna egyértelműen pozitív a végkifejlet...

1914. december: Shackleton csapatai megérkeznek a Déli-sarkvidékre, elérik a jégborítás szélét. Az egyik csoport a Ross-tenger mentén ver tábor, a másik a Weddell-tengernél készül a sarkpont felé indulni.

1915. január 19. Shackleton hajója a jégbe fagy a Weddell-tengeren. Innen még nem tudnak a Déli-sark felé indulni, várják, hogy kiszabaduljon a jármű. Ez nem történik meg, így átteleznek.

1915. november. A hajó a jégnyomástól összeroppan, és elsüllyed. Innentől az életben maradás a tét. 5 hónapot töltenek a tengeri jégen a hajóról származó, élelmiszerrel és felszereléssel megrakott mentőcsónakokat vonszolva.

1916 antarktisi ősze. A tél beállta előtt még épp elérik a nyílt tengert, sikerül átkelniük a lakatlan Elefánt-szigetre. Ott cetvadászokat remélnek, de azok – az idény végétével – már elhagyták a helyszínt. Shackletonék helyzete veszélyes, mert a teljes legénység újabb áttelelésére már nincs elég élelmiszerük, itt így biztosan éhen halnak, mielőtt a következő nyáron esetleg újra feltűnik majd egy bálnavadászahajó.

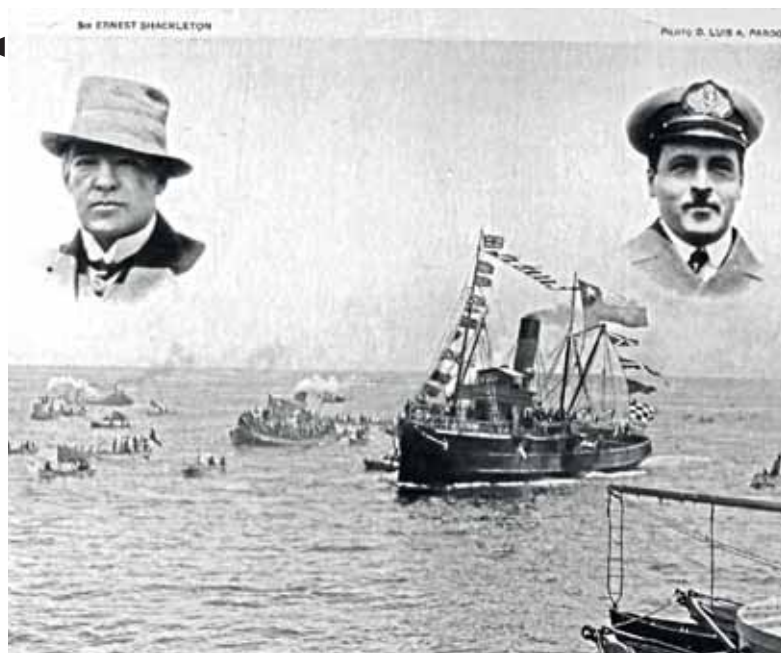
1916 májusa. Shackleton rendkívüli elszántsággal és tervekkel belevág a megmenekülés egyetlen esélyes módjába. 5 társát maga mellé véve (a többiek a maradék élelmiszerrel az Elefánt-szigeten hagyva) egy mentőcsónakkal nekiindul a nyílt tengernek. Csak épp a túlélést hozó helyszín, a Déli-Georgia-sziget 1300 km-re fekszik, és ha a Föld legviharosabb „vizein mellélőnek”, mindenkinek vége... . Rendkívüli navigálással 16 nap alatt pont eltalálják a szigetet. Ám annak épp a lakatlan oldalán érnek partot. Még napokba telik, amíg az addig senki által nem járt, vad hegyvidékeken és gleccsereken átkelnek, hogy a Stromness-öböl bálnavadásztelepére jussanak. De Shackleton vezetésével ez is sikerül – nem kis meglepetést okozva a helyszínen.

1916. május 26. Shackleton és két társa már a „civilizációban” van. Ám három megbetegedett társukat a partot érés helyén, a sziget túlfelén hagyták, így el kellett még hajóznuk értük. Ez sikerül, azonban az Elefánt-szigeten maradt 22 fős csoport megmentése reménytelennek ígérkezik.

És itt következik a történet sokkal kevésbé ismert része, amivel együtt nevezhető az eseménysor a felfedezések történetének leghősiesebb megmenekülésének!

**MINTHA NYERT CSATÁBÓL ÉRKEZNE
VISSZA A YELCHO
PUNTA ARENAS KIKÖTŐJÉBE**

– PERSZE A NAGY MEGMENEKÜLÉS
ANNAK IS FELFOGHATÓ.
A KULCSSZEREPLŐK PEDIG A KORABELI
ÚJSÁGOK CIMLAPJÁRA KERÜLTEK

Shackleton Dél-Amerikába megy, és hónapokig fáradozik, hogy hajót és legénységet szerezzen az Elefánt-szigeteken hagyott társai felkutatására. Az antarktisi tél azonban már beköszöntött, senki sem hajlandó a jeges vizek felé indulni. És ahogy múlnak a hónapok, egyre kisebb az esély a csapat túlélésére.

Shackleton kitart, és a legdélebbi chilei városba, Punta Arenasba érkezve a chilei haditengerészet a segítségére siet. Ám mindössze egy kicsiny hajót, az alig 30 méteres Yelchót adják az útra, aminek sikerében mindenki kételkedik: a tél közepén, a hírhedten viharos Drake-átjárón és a jeges Déli-óceánon kell egy kicsi bárkával evickelniük.

SHACKLETON NEM HIBÁZHATOTT
ÍGY VÉGÜL A TENGERHAJÓZÁS EGYIK
LEGENDÁS TETTE LETT
AZ ELEFÁNT-SZIGETTŐL
A DÉLI-GEORGIA-SZIGETIG A DÉLI-ÓCEÁN
VIHAROS VIZÉN MENTŐCSÓNAKKAL
MEGTETT 1300 KM

NAGY BALÁZS
GEOGRÁFUS, AZ ELTE DOCENSE,
A FÖLDGÖMB FŐSZERKESZTŐJE.
TÖBB IZBEN JÁRT KUTATÓKÉNT
AZ ANTARKTISZON

1916. augusztus 25. Indulás Punta Arenasból. A fiatal chilei kapitány, Luis Pardo és Shackleton végletekig elszánt. Előbbi tudja, hogy minimális az esély a saját túlélésükre is, Shackleton pedig, hogy most nem szólhat bele az irányításba, jelenlétével viszont erőt ad a szigetelés és fűtés nélküli kis gőzös legénységének a vad vizek átszelésére. És augusztus 30-án elérik az Elefánt-szigetet! Mindenkit a fedélzetre vesznek, és Pardo-kapitány a zsúfolt gőzössel sikeresen visszavigyál a chilei kikötővárosba. (Ké-

sőbb, 1917 januárjában Shackleton Új-Zélandról indulva eléri a Ross-tengeri szegélyen rekedt, kétszer is áttelelt csoportot is).

Pardo és Shackleton útjai a rész mentőexpedíció után elváltak. Shackleton hősiessége az I. világháború vérvesztesége és borzalmi közepette hamar a vezetői helytállás legendás példájává vált. Pardo a chilei haditengerészet szolgálatában maradt, majd Liverpoolban konzuli állást kapott. Ma a nevét viseli a chilei Parti Órség egy új hajóosztályának vezérhajója.

AUSZTRIA GRAND CANYONJA

SZÖVEG: HEILING ZSOLT

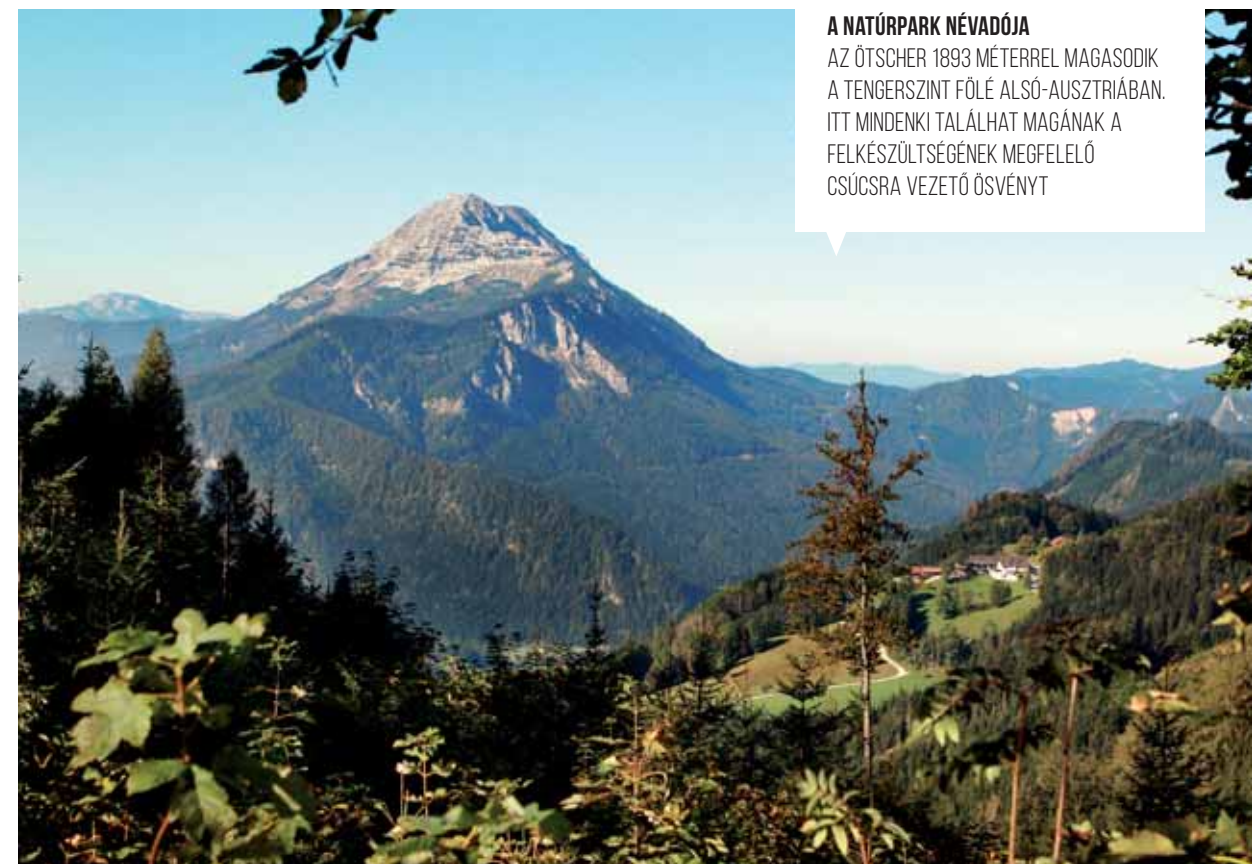
**Elhagyva a Bécset elkerülő autópályát, pihenőhelyként egy hamisítatlan kisvendéglőt veszek célba. Az ajtón belépve az illatok gyermekkori grazi nyaralásaim emlékét idézik. Stájer akcentussal kérek is gyorsan – kakaó helyett – immár egy kávét. A pultoslány válasza is németül, majd földgömbös pólómra pillantva lebuktat: „Magyarok vagytok?” A kávé mellé édesség helyett így hát keserű vendégmunkáséveinek történetét kapjuk: „Már síterepen is voltam felszolgáló, de utálom a hegyeket!”
Alpesi rajongásom hamar tovább is űz célunk, az Ötscher-Tor-mäuer Naturpark felé**

Nem kell Tirolig utaznunk, hogy az Alpok megmutassa igazi arcát: Budapesttől alig több mint 400 km-re is található gyöngyszemeket. A mészkőbe hegyi patakok vájta, néhol több száz méter mély, 50 km hosszan húzódó szurdokot, az Ötschergräbent Ausztria Grand Canyonjának nevezik – ami persze csak erős képzelőerővel vehető össze a névadóval. Mégis kiváló úti cél: akár egynapos túrát választunk, akár egy hosszabb, kalandosabb úton haladunk menedékházról menedékházra, az 1800 méter fölött magasodó Ötscher lábánál nem fogunk csalódnani.

A naturpark központja, a wie-

nerbrucki Stausee-víztározó partján épült Ötscher Basis a fő kiindulópont. A tó partját elhagyva kilométereken keresztül sziklák ölelésében ereszkedünk. Ám a tározó tavát lezáró gát csak néhány csepp vizet enged a mederbe, így a csörgedező vízfolyás áhított hangja elmarad. Hamarosan azonban mindenért kárpótol a szurdok hatalmas sziklafalai között meredeken kanyargó ösvényről feltáruuló látvány. Majd' 200 m-t ereszkedünk tovább, és váratlanul előbukkan a víz a hegy gyomrából. A csövek az Osztrák–Magyar Monarchia legnagyobb vízi erőművének turbinatermébe érkeznek. Az azóta kiszolgált két generátor 1911-ben

A NATÚRPARK NÉVADÓJA
AZ ÖTSCHER 1893 MÉTERREL MAGASODIK A TENGERSZINT FÖLÉ ALSÓ-AUSZTRIÁBAN. ITT MINDENKI TALÁLHAT MAGÁNAK A FELKÉSZÜLTÉGÉNEK MEGFELELŐ CSÚCSRA VEZETŐ ÖSVÉNYT

© WEINFRANZ.AT